

MEDIÁLNÍ STUDIA

MEDIA STUDIES

JOURNAL FOR CRITICAL MEDIA INQUIRY

Emotikony v internetových diskuzích: jejich pozice, kombinace a význam

Lucie Jílková

To cite this article:

Jílková, L. (2020). Emotikony v internetových diskuzích: jejich pozice, kombinace a význam. *Mediální studia*, 14(3), 363-381.

ISSN 2464-4846

Journal website: <https://www.medialnistudia.fsv.cuni.cz/>

3/2020

EMOTIKONY V INTERNETOVÝCH DISKUSÍCH: JEJICH POZICE, KOMBINACE A VÝZNAM¹

// EMOTICONS IN INTERNET FORUMS: POSITION, COMBINATION AND MEANING

LUCIE JÍLKOVÁ

Ústav pro jazyk český AV ČR, Česká republika

ABSTRACT:

The topic of this article is emoticons in internet forums. The material for this analysis was drawn from two internet forums on the e-mimino.cz website. The informal character of these internet forums leads to the use of emoticons. This article deals with (1) the position of emoticons within the post, (2) repetition of the (same) emoticons, (3) combination of (different) emoticons and (4) their meaning. The analysis demonstrated that emoticons are mostly located at the end of the post. These are very often situated where a punctuation mark would be expected in a more formal text. Repetition and combination of emoticons were found in around a third of posts. Repeated emoticons were: 😊, 😄, 😁, 🤔, 😏, 😬, 😊, 😬. Each combination of emoticons was unique – no combination of emoticons was repeated. The emoticons demarcate the post; they are often the only indicators of punctuation. Another important function is intensification. Furthermore, emoticons can give a positive or negative connotation to a neutral text, so they are the principle means for comprehension of textual meaning. A typical feature of emoticons is their multifunctional nature.

Keywords: emoticons ▪ internet discussion ▪ repetition of emoticons ▪ combination of emoticons ▪ meaning of emoticons

1. ÚVOD

Elektronická, resp. internetová komunikace (srov. i anglický termín computer mediated communication) jakožto neustále se proměňující a do všech oblastí lidského života stále intenzivněji vstupující fenomén je v posledních desetiletích podrobována intenzivní jazykovědné analýze.

¹ Příspěvek byl napsán s podporou projektu Míšení žánrů, stylů a diskurzů v současné české veřejné komunikaci, GA ČR, č. reg. 18-08651S.

Ve svých odborných pojednáních jazykovědci zdůrazňují mluvenostní charakter zvláště neformálních elektronických textů: jde sice o texty psané, mají však mnoho rysů charakteristických pro jazyk mluvený (např. Čmejrková, 1999). Elektronické texty jsou jazykovědci zkoumány na všech jazykových rovinách, tj. hláskové, morfologické, lexikální (včetně analýzy tzv. nicků, viz např. Jandová a kol. (2006); Hladká a kol. (2005) a literatura tam uvedená), syntaktické (včetně zkoumání vícejazyčnosti a jazykových variet češtiny, např. Nábělková (2013)), textové (včetně hypertextového odkazování, jež umožňuje vytváření prakticky nekonečné sítě vzájemně provázaných textů). Nepřehlédnutelným rysem, nejen neformálních, elektronických textů je jejich neustále se stupňující a jazykovědci v poslední době výrazně reflektovaná multimodálnost (LeVine & Scollon, 2004; Kaderka, 2017). Jedním z nejstarších reprezentantů multimodální (v tomto případě obrazové) složky elektronické komunikace jsou emotikony, jež jsou také předmětem výzkumu prezentovaného v tomto článku.

Emotikony byly dosud zkoumány z hlediska jejich pozice v textu, jejich syntaktické funkce, vztahu označujícího a označovaného a s tím souvisejícího významu, a to významu odvoditelného z grafické podoby emotikonu i významu pragmatického (viz podrobně část 3). Tento článek na dosavadní jazykovědný výzkum emotikonů navazuje a rozvíjí jej. S využitím materiálu tří vybraných diskusí na serveru eMimino.cz odpovídá na následující výzkumné otázky:

- Jakým způsobem jsou emotikony začleňovány do celku textu/diskusního příspěvku?
- V jakých případech dochází k jejich opakování a kombinování, resp. jaké emotikony jsou opakovány/kombinovány?
- Jaký je jejich význam?
- Začleňování emotikonů do celku textu / diskusního příspěvku a jejich význam jsou témata, která již byla v domácí jazykovědě částečně zkoumána (viz část 3), opakování a kombinování emotikonů dosud nikoli.

2. DEFINICE EMOTIKONU (A EMOJI A GIFU)

Emotikon (z anglických slov *emotion*, *emoce*, a *icon*, *obrázek*) je v Novém akademickém slovníku cizích slov definován jako *grafický symbol pro vyjádření emocionální reakce (např. smích, radosti, smutku ap.) užívaný v elektronické komunikaci* (2007, s. 207).² Mnozí autoři, kteří se analýzou emotikonů/emoji zabývají, však upozorňují na to, že definice zaměřená na zobrazování emocí (zopakujme: *emoticon* = *emotion* + *icon*) je omezující, ba zavádějící, neboť emotikony/emoji zobrazují mnohem více

2 Prakticky totožné definice uvádějí i další zdroje, např. Internetová jazyková příručka (Internetová jazyková příručka, n.d.), Internetový slovník současné češtiny na serveru nechybujte.cz (Nechybujte.cz, n.d.) či Slovník neologismů (2004).

entit než jen emoce (Dresner & Herring, 2010, viz i dále; Yus, 2011) – viz dále. V současné době se slovo *emotikon* používá nejen pro zobrazení tváře složené ze znamének dostupných na klávesnici počítače (typicky :-)), ale také pro stylizované obrázky lidské tváře, nejčastěji v podobě žlutého kruhu se dvěma tečkami představujícími oči a oblouček ústa: 😊.³ Slovu *emotikon* dnes významně konkuruje (v češtině nesklonné) slovo *emoji*⁴; lze se setkat i psanou podobou *emodži*. Toto slovo v žádném z uvedených slovníkových zdrojů dosud definováno není, převezměme tedy definici, kterou nabízí např. server znakynaklavesnici.cz: *Emoji slouží v rámci mobilní a webové komunikace k obrazovému vyjádření nějaké věci nebo skutečnosti, která by jinak byla popsána slovně. Fakticky se tedy jedná o piktogramy svého druhu zobrazující nějakou náladu, činnost, věc, zvíře, místo, počasí atd. (Znaky na klávesnici, n.d.).* Vezmeme-li v úvahu fakt, že slovo *emotikon* se užívá také např. pro obrázky lidské tváře, je zjevné, že se v tomto smyslu definice *emoji* a *emotikonu* překrývají. Oba termíny označují obrázky užívané v elektronické komunikaci, *emotikon* navíc označuje také zobrazení tváře (případně i dalších objektů, viz dále) složené ze znamének dostupných na klávesnici počítače, které – přes nepřehlednou nabídku obrázků – má stále mnoho pisatelů v oblíbě.⁵ Komrsková (2019) rozlišuje *grafickou podobu emotikonu* (obrázky) a *textovou podobu emotikonu* (využití znamének dostupných na klávesnici počítače).⁶ Amaghlobeli(ová) (2012) do své klasifikace zařazuje kromě typografických (textových) a grafických *emotikonů* ještě další typ, a to *emotikony verbální*, jež jsou vlastně jakýmsi opisem, např.: *happy smiley* (český server okoun.cz nabízí příklad: *Je to opravdu jedno? (pochybující smajlík)*; Okoun, n.d.). Čmejrková (2006) rozpracovává sémiotickou povahu *emotikonu*; podle této autorky je *emotikon* zástupným symbolem, ikonem a indexem autorova rozpoložení.

Slova *emotikon* a *emoji* jsou na první pohled podobná, ovšem jejich etymologie je odlišná. Japonské slovo *emoji* je složeno ze znaků s významem *obrázek + znak* (tj. japonské slovo s emocemi nesouvisí); v angličtině se pro tento typ vztahu dvou slov užívá termínu *false cognate(s)*.

Součástí internetových diskusí jsou dnes běžně také *emotikony animované*, tzv. *gify*. Slovo *gif* je zkratkou anglických slov *Graphic Interchange Format*. *Gif* je krátká neustále se opakující animace, smyčka; v případě *emotikonů*, resp. *emoji* jde např. o to, že výše popsany žlutý kruh zobrazující lidskou tvář stereotypně pohybuje očima a ústy. „Rozpohybované“ grafické *emotikony* či *emoji* jsou tedy zároveň *gify*.⁷

3 Viz třeba definice slov *emotikon* a *smajlík* v internetové encyklopedii Wikipedie (Wikipedie, n.d.).

4 Pro zajímavost lze uvést, že jedno konkrétní *emoji*, a to obličej se slzami od smíchu (face with tears of joy), 😊, bylo v roce 2015 vybráno Oxfordským slovníkem jako slovo roku (Newsbeat, n.d.).

5 Viz třeba příspěvek z internetové diskuse k televiznímu pořadu *Star Dance* ze dne 15. 12. 2019: *Gratuluji, jste holt výjimečná*; -)

6 Obdobně se již v knize Jandové a kol. (2006) rozlišují *emotikony textové* a *grafické*.

7 K vyjmenovaným termínům lze přidat ještě *kaemoji*, tj. japonské *emotikony*, japonské znaky mají význam *kao* – tvář, *moji* – znak.

3. DOSAVADNÍ VÝZKUM EMOTIKONŮ

Prakticky všechny studie, a to nejen z oblasti psychologie, které se emotikony zabývají, ve svém úvodu zmiňují typologii amerického psychologa Paula Ekmana, jenž definoval sedm emocí, které jsou odhalitelné z výrazu tváře (autor později počet emocí rozšiřoval). Těmito základními emocemi jsou: znechucení, zlost, strach, smutek, štěstí, překvapení a opovržení (Ekman, 2015). Psychologové J. Azuma a M. Ebner (2008), vycházejíce právě z této typologie, píší, že stejně jako jsou zmíněné emoce nezávislé na konkrétní kultuře, lze takto uvažovat i o emotikonech. Emotikony jsou tedy projevy univerzálně platného jazyka, jazyka rovněž kulturně nezávislého. K tomuto pojetí má blízko již zmíněná S. Čmejrková (2006, s. 4), v jejímž textu čteme: „[Emotikon] je [...] znak blízkého kontaktu na velkou vzdálenost a specifická počítačová zprostředkovaná komunikace [...] spočívá v tom, že smrštění světa reflektované jazykem má za následek vznik nového stylu, nového registru a možná i nového existenčního modu jazyka.“⁸

Studie trojice psychologů D. Derks(ová), A. E. R. Bos a J. von Grumbkow (2007) nabídla metodu, jak lze – nejen v psychologii, ale i v jazykovědě – emotikony zkoumat. Její autoři v simulovaném chatu více než 150 středoškolských studentů zjistili jednoznačnou korelaci užívání či neužívání emotikonů v závislosti na tématu a celkovém pozitivním či negativním průběhu chatu. Rovněž psychologové D. Thompson a R. Filik(ová) (2016) zkoumali užívání emotikonů na uměle vytvořeném materiálu. Jejich respondenti měli k různým větám (např. *vypadáš sebevědomě*) písemně dodat sarkastické, pochvalné či kritické vyznění. Ukázalo se, že poměrně často respondenti užili pro vyjádření těchto významů právě emotikon, ačkoli v zadání testu emotikony vysloveně zmíněny nebyly.

Mnoho výzkumů emotikonů spadá do oblasti genderových studií. D. Witmer(ová) a S. L. Katzman(ová) (1997) z analýzy rozsáhlého materiálu internetových diskusních příspěvků zjistily, že ženy užívají více grafických prostředků (včetně emotikonů) a tvoří více konfliktních textů než muži. A. Wolf(ová) 2000 zkoumala změny v užívání emotikonů v závislosti na tom, zda spolu diskutují členové/členky diskusních skupin v genderově homogenních či heterogenních skupinách. Analýza ukázala, že muži v genderově heterogenních diskusních skupinách užívají emotikony (a další prostředky expresivity) častěji než ve skupinách tvořenými pouze muži. Ch. Fullwood a O. I. Martino(ová) (2007) skupině mužů a žen předložili k posouzení jednak texty, které emotikony obsahovaly, jednak texty bez nich. Výsledkem analýzy jsou zjištění, že v případě textů s emotikony usuzují ženy i muži na pisatele s vysokou mírou přívětivosti (agreeableness) a extravertze (extraversion). Kromě toho existují výzkumy užívání emotikonů u příslušníků různých generací. Např. F. Krohn (2004) se zabýval otázkou, zda je v současné době možné v obchodní (oficiální) e-mailové komunikaci (v USA) užívat emotikony. Dospěl k závěru, že užívání emotikonů je

8 K tomu viz i článek B. Niševy (2003), která považuje emotikony za internacionalismy.

generačně podmíněno, tedy že lidem narozeným před r. 1946 e-mail s emotikony poslat nelze, lidem narozeným mezi lety 1946 a 1964 se e-mail s emotikony posílat spíše nemá, lidem narozeným mezi lety 1964 a 1980 je možné poslat e-mail s některým z běžných emotikonů a lidem narozeným po roce 1980 je vhodné psát e-mail s mnoha emotikony.

Další práce akcentují interkulturní hledisko a dokazují, že používání emotikonů ve skutečnosti zcela kulturně univerzální není. K. Markman(ová) a S. Oshima(ová) (2007) například porovnávaly užívání emotikonů v anglických textech a kaomoji (viz k tomu poznámku 8) v textech japonských. Jejich výzkum ukázal, že jak emotikony, tak kaomoji se ve zvoleném souboru elektronických textů často užívaly jako členicí/interpunkční prostředky a dále že repertoár kaomoji byl rozmanitější než repertoár emotikonů. H. Katsuno a Ch. R. Yano(ová) (2007) zkoumali chatovou komunikaci mladých japonských žen v domácnosti. Mimo jiné zjistili, že užívání kaomoji je závislé spíše na pisatelčině náladě, stylu a hravosti než na věcném obsahu textu. Srovnávací analýzu textů na Twitteru (tweetů) českých a anglických provedla Komrsková (2016), a to na příkladu zdvořilostních frází poděkování a pozdravu, jejichž součástí byl emotikon. Autorka mimo jiné zjistila, že při rozloučení se v anglických tweetech výrazně častěji než v českých objevuje záporný emotikon, tj. :-(nebo :-/; pro oba jazyky pak platí, že emotikon je častěji součástí rozloučení než úvodního pozdravu.

V jazykovědě se běžně zkoumá pozice emotikonu v textu, funkce emotikonu jako interpunkčního/členicího znaku a opakování emotikonů (souhrnně k tomu Amaglobeli, 2012). Např. R. R. Provine, R. J. Spencer a D. L. Mandell(ová) (2007) rozlišují a) samostatné užití emotikonů, tj. emotikon tvoří veškerý obsah např. chatového příspěvku, b) emotikony umístěné na začátku či konci textu a c) emotikony umístěné někde uvnitř textu. F. Yus (2011) konstatuje, že emotikony jsou vizuální prostředky vyjadřující neverbální chování, resp. kompenzují chybějící zvukový kanál; zmiňuje rovněž hledisko frekvenční: nejčastěji užívanými emotikony jsou :-) s významem *štěstí*, :-(s významem *smutek* a ;-) s významem *mrknutí*.

Asi k nejzajímavějším problémům, a to nikoli jen lingvistickým, patří vymezení toho, co vlastně a co všechno emotikony vyjadřují. Tato otázka není snadno zodpověditelná; mnohé studie věnované emotikonům upozorňují na složitý vztah označujícího a označovaného. Jedním z mnoha příkladů, jež ukazují, že emotikony/emoji nezobrazují pouze emoce, je třeba klasifikace v knize E. Jandové a kol. (2006), v níž autoři rozlišují a) výrazy tváře, např. :-) s významem *usmívající se tvář*, b) objekty, lidi, zvířata, např. O:-) s významem *anděl*, c) chování, např. :-? s významem *uživatel kouří dýmku*, d) vzhled, např. B-) s významem *uživatel má brýle*. Velmi inspirativní je v tomto ohledu jazykovědná studie E. Dresnera a S. C. Herringové (2010), kteří analyzují emotikony z pozice teorie mluvních aktů. Docházejí k závěru, že emotikony mohou mít tři různé funkce. Za prvé mohou vyjadřovat emoce, které jsou odvoditelné z výrazu tváře, např. vyjádření radosti či smutku. Za druhé mohou vyjadřovat významy rovněž odvoditelné z výrazu tváře, ovšem nejde o vyjádření emocí,

např. velmi běžně užívaný pomrkávající emotikon může signalizovat žertování. Za třetí mohou emotikony být indikátory ilokuční síly, přičemž tyto indikátory nejsou z výrazu tváře nijak odvoditelné, např. smějící se obličej může podle kontextu vyjadřovat stížnost nebo námitku. Tento emotikon dále velmi často prostě doprovází neutrální text. E. Dresner a S. C. Herringová dále konstatují, že emotikony často nemají význam samy o sobě, svou přítomností však dodávají jisté vyznění psanému textu, např. vyznění sarkastické, zlehčující apod.

4. MATERIÁL A METODA

Pro analýzu byl vybrán server eMimino.cz, konkrétně 100 příspěvků ze tří diskusí věnovaných vaření,⁹ přičemž každý z těchto příspěvků obsahoval alespoň dva emotikony.¹⁰ Obecně velmi známý, oblíbený a často využívaný server eMimino.cz byl vybrán kvůli neformálnímu charakteru jeho diskuzí, který zajišťuje/umožňuje přítomnost emotikonů. Počet příspěvků byl zvolen s ohledem na rozsah tohoto článku. Minimální počet dvou emotikonů v jednom příspěvku umožňuje zkoumat jejich kombinování/opakování, což je předmětem výzkumných otázek. Ve vybraných příspěvcích se objevilo 26 různých emotikonů, jejichž celkový počet činí 257; nejčastěji užívanými emotikony (více než 10 výskytů) byly: 🍷 (55 výskytů), 😊 (39 výskytů, animovaný emotikon), 😄 (31 výskytů), 😁 (25 výskytů), 😂 (16 výskytů) a 😁 (15 výskytů). Do zmíněných diskusí přispívají v naprosté většině mladé ženy, těhotné či matky malých dětí (viz např. jejich přezdívky/nicky: kacenka, werunqa, Market091, janca84 aj.), mnohé z matek jsou na rodičovské dovolené.¹¹

Postupně jsem analyzovala všech 100 příspěvků, tj. v každém z nich jsem určila pozici emotikonů (na začátku, na konci, uprostřed, součást oslovení/pozdravu), vyhodnotila případné kombinování/opakování emotikonů a konečně určila význam emotikonů, a to především význam pragmatický, méně často význam odvoditelný přímo z grafické podoby emotikonu. Takto byly získány odpovědi na výzkumné otázky položené v části 1.¹²

Následující analytické části obsahují ukázky z diskusí; čísla, kterými jsou opatřeny, odpovídají pořadí v rámci textu tohoto článku.

9 Jde o diskuse *Co dnes vaříte, Cukroví, cukroví a zase cukroví* a *Co jste dnes pekly dobrého?* (eMimino.cz, n.d.). Téma vaření jsem zvolila zcela náhodně.

10 Rozhodně neplatí, že dva či více emotikonů se vyskytovaly v každém příspěvku ve vybraných diskusích. Např. v 50 po sobě jdoucích příspěvcích diskuse *Cukroví, cukroví a zase cukroví* se objevilo 17 příspěvků bez emotikonu, 20 příspěvků s jedním emotikonem, 5 příspěvků se dvěma, 6 se třemi, 1 se čtyřmi a rovněž 1 se šesti emotikony.

11 Toto tvrzení lze zobecnit pro server eMimino.cz jako celek, o čemž svědčí jedna z charakteristik na serveru uvedená: *Emimino.cz – Největší portál, kde jsou těhotné a maminky jako doma*. Na druhou stranu, přítomnost mužů či příslušnic jiných generací samozřejmě vyloučit nelze.

12 Přehled všech užitých emotikonů je uveden v příloze.

5. POZICE EMOTIKONU V TEXTU

Obecně platí, že ve zvoleném souboru 100 příspěvků se emotikon nevyskytuje na začátku příspěvku. Byl nalezen pouze jediný případ, kdy týž emotikon byl užit před jistou dvojicí slov a po ní. Pouze s výjimkou šesti příspěvků se emotikon (příp. více emotikonů) vyskytuje na konci vždy. Užívání emotikonů na konci příspěvku lze tedy považovat za pravidelné, výjimečné jsou naopak případy, v nichž se na konci emotikon neobjevuje.

Emotikony se nejčastěji vyskytují v místech, v nichž by se ve spisovném (korigovaném) textu vyskytovalo nějaké interpunkční znaménko. Hned je ale třeba říci (k tomu viz již Amaghlobeli, 2012), že emotikony nemohou nahrazovat automaticky jakékoli interpunkční znaménko. Nejčastěji nahrazují tečku, dále mohou nahrazovat čárku, vykřičník či tři tečky. Nenahrazují však otazník (k tomu viz dále). Situaci, v níž emotikony nahrazují interpunkční znaménka – zde nejpravděpodobněji tečku –, ilustruje ukázka (1):

(1) Tak já dnes budu dělat houbovou polívku, a tortilu s kuřecím masem 🍷
inspirace tady z emiminovskejch stránek 🍷¹³

V mnoha příspěvcích dochází k rozmanitému kombinování klasické interpunkce a emotikonů v roli interpunkčních znamének. V příspěvku (2) se například emotikony objevují vždy v místech, kde by v klasickém (korigovaném) psaném textu byla tečka, případně vykřičník. Jinak ale pisatelka v textu užívá velká písmena na začátku vět a souvětí a další interpunkční znaménka, tj. čárky, závorky, v souladu se spisovnou normou.¹⁴

(2) Já tedy dělám jen jeden druh cukroví, ale nejhorší je, že všichni tvrdí, že zase tak dobré není (jako jsou rohlíčky, linecké apod.), ale přitom ho všichni sežerou jako první 🍷 Dělán pro rodinu balíčky a sestřenka přiznala, že jí ho její táta málem snědl, kdyby ho nenachytali a to měl svůj vlastní 🍷 🍷 🍷
Všichni si stěžují, že je tvrdé a nedá se jíst a přitom ho mají v puse a žužlaj 🍷
V tomhle vánoce miluju ❤️

Ve 14 příspěvcích byly emotikony použity po interpunkčním znaménku, resp. po tečce, vykřičníku či třech tečkách, jako v příkladě (3):

(3) Zvláště v případě, kdy mi manžel na otázku "co mám zítra vařit?" odpoví "uvař něco, co jím! 😊 To by mě fakt čerti vzaly. 🍷🍷

¹³ Veškeré příklady z internetové diskuse jsou ponechány v autentické podobě.

¹⁴ Odchytkou od spisovné neutrální češtiny jsou pouze výrazy *sežerou* a *žužlaj* a právě užití emotikony.

V jednotkách případů se objevují delší příspěvky, v nichž jsou jako členicí/interpunkční znaménka užity pouze emotikony. V příkladě (4) pisatelka, s výjimkou dvou čárek, neužívá ani žádná další interpunkční znaménka, ani velká písmena na začátku vět:

(4) to taky není ono tam nebyl kokos 😊 já se z toho zblázním 😊 no na ten pudingove bych taky chtěla 😊 možná babi dávala tuk, všechno bez toho kokosu 😊 na vrch vždycky dala lentytku 😊 když to bylo ještě teplé 😊 klidně pošli do zprávy budu moc ráda i to pudingove já ho udělala ale to není ono 😊 nevím, kde na ty recepty chodili se zkusím pak zeptat a ty recepty pošli do zprávy ale nic moc složitýho 😊

Jak bylo uvedeno, obecně platí, že emotikony nenahrazují otazník. Pokud se pisatelky na něco ptají, užívají otazník, který může být doplněn emotikonem, jako je tomu v následujícím případě (5). Pisatelka nejprve užila emotikon, místo kterého si lze představit tečku či vykřičník, dále klade otázku, již signalizuje otazník, až po něm následuje emotikon:

(5) mnam to bych si dala 🍪 jak delas presne ty placky, s cim to smichavas? 😊

V rozporu s tvrzením, že emotikon nemůže nahrazovat otazník, se v analyzovaných příspěvcích objevil následující příspěvek (6), v němž první emotikon zjevně plní funkci otazníku. Je však třeba hned dodat, že v celém souboru se takový případ vyskytl pouze jednou a že mohlo jít o pouhé opomenutí.

(6) a nemáte některá tip na nějaké „zdravé pečení“ 🍪 snažím se zhubnout, začala jsem chodit do metabolické poradny, tak bych si to ráda nepokazila. I když stejně nevím, co si počnu na všech těch návštěvách 😊

Ve zkoumaném souboru objevily pouze dva případy, v nichž pisatelky emotikon umístily dovnitř závorok; jedním z nich je příklad (7):¹⁵

(7) Pokud budou zítra všechny ingredience (což je umění nemít doma cukr moučku, hladkou mouku nebo vejce, přestože zázvor máme kupodivu vždy 🍪), tak budu dělat zázvorok ❤️

Na první výzkumnou otázku lze souhrnně odpovědět, že v daném souboru příspěvků se pravidelně emotikony objevují na konci textu. Nejčastěji jsou v roli interpunkčních znamének, resp. členicích signálů. V jednotlivých příspěvcích je značně různý poměr

¹⁵ Závorok jsou obecně v této internetové diskusi užívány jen výjimečně.

klasických interpunkčních znamének a emotikonů, rozmanité je také (ne)užívání velkých písmen po emotikonech. Emotikony se nevyskytují na začátku textů.

6. OPAKOVÁNÍ A KOMBINOVÁNÍ EMOTIKONŮ

Ve zvoleném souboru se objevilo 15 případů opakování/zmnožování emotikonů. Objevily se dvojice či trojice stejných emotikonů, jež byly tvořeny těmito emotikony: 😊, 😄, 😁, 🤔, 😌, 😊. S výjimkou příkladu (2) byly dvojice/trojice stejných emotikonů umístěny vždy na konci příspěvku. Pouze v jednom případě (8) pisatelka emotikony zmnožuje v rámci jednoho příspěvku dvakrát:

(8) Já pečů z Hery, ale 13. prosince mě čeká extrakce všech moudráků a to se zřejmě promítne do výroby a konzumace cukroví. 😊😊😊
Když jsem viděla nadpis, čekala jsem, že to bude souviset s máslem 😊😊😊

Kombinováním emotikonů se rozumí dvojice či trojice (ve dvou případech)¹⁶ různých po sobě jdoucích emotikonů. V analyzovaných příspěvcích se vyskytlo 18 takových případů, viz tabulku:

Tabulka: Přehled kombinací emotikonů

🤔😊	😊	😊😊	🤔😄	😊🌸😊	🤔👀
👀😊🍌	😊😊🍌	👀🤔	🤔🖱️🖱️	😊😊🍌	😊🤔
😊🌸😊	🍌😊😊	🍌😊🤔	🤔😊😊	😊😊🌸😊😊😊🍌	👀🌸😊😊🍌

Z přehledu je zjevné, že každá z kombinací emotikonů je jedinečná, neopakuje se. V 11 příspěvcích se kombinace emotikonů vyskytla na konci příspěvku, jako je tomu v příkladě (9).

(9) Děkuju, dala jsem inzeráty, tak uvidíme, snad je vás víc takových 😊😊😊

Dvojice emotikonů uvnitř textu ukazuje příklad (10):

(10) mě zaujali makaronky 🤔😊 znám makronky, nebo marokánky, ale makaronky jsou u nás nudle.. no třeba se dovím něco nového 😊

K opakování a kombinování emotikonů lze souhrnně říci, že ve zvoleném souboru příspěvků byl jeden z těchto způsobů použití emotikonů využit zhruba ve třetině příspěvků. V žádném z příspěvků se nevyskytlo opakování a kombinování emotikonů

¹⁶ V první trojici jsou vlastně emotikony čtyři, první dvě tváře (😊😄) jsou zde považovány za jeden emotikon, takto i v závěrečném přehledu emotikonů (viz přílohu).

současně. Opakováno bylo šest různých emotikonů. V jedinečných kombinacích dvou či tří emotikonů se objevilo celkem 13 různých emotikonů, což pravděpodobně svědčí o tom, že kombinace emotikonů, na rozdíl od emotikonů samotných, nejsou dosud standardizovány.

7. VÝZNAM EMOTIKONŮ

Jak ukazuje také tabulka v příloze, ve vybraném souboru převažuje počet emotikonů kladných, tj. usměvavých tváří. To ukazuje na celkově nekonfliktní průběh zvolených diskusí, na jejich přátelský, kooperující charakter.

Kladné emotikony jsou často užívány jako členicí signály, zároveň se v tomto jejich užívání projevuje jejich polyfunkčnost, tj. poskytují také informaci o bezproblémovém, nekonfliktním, přátelském dialogu. Dále mohou nahrazovat výraz tváře, který by diskutující pravděpodobně zvolili při dialogu tváří tvář, tj. usmívali by se na sebe. Takový význam emotikonů dokládá, kromě příkladu (4) uvedeného výše, třeba příspěvek (11):

(11) jee děkuji já to našla na netu 😊 protože jsem si našla podobný recept a koukám a škrobová moučka 😊 tak říkám zase nic 😊 a ono je to Solamyl 😊 děkuji děkuji já tohle zkusím prvně já vždy dělala klasiku- perníčky, linecké, rohlíčky, atd atd a letos jsem si řekla ,že udělám jinak ,že udělám tu čokoládu a to pudingove a jsme 2 s přítelem a přítel moc sladké nejí tak jsem si řekla, že udělám 5 druhů 3 už mám 3 druhy tak udělám 2 těsta a pak zkusím slané tyčinky a těsně před Vánoci ty šneky 😊 a pak akorát domácí vaječný likér ten nesmí chybět a letos méně alkoholu popřípadně těhotenství takže asi tam dám jen 1 panák na 0,75 😊 a žádné přeheni minulý rok jsem četla, že půl litru jenže to vy bylo moc silné a já to mám hrozně ráda bych byla na šrot 😊 tak jsem dávala 3-4 panáky 😊

Emotikony ve členicí funkci se objevily celkem ve 22 příspěvcích, tedy více než ve třetině. Pokud někdo tímto způsobem člení svůj text, zpravidla užívá jeden stále stejný emotikon, jako je tomu v příkladě (4). Žlutý usmívající se obličej je nejčastěji užívaným emotikonem ve členicí funkci. Jak ukazuje posledně uvedený příklad (11), někdy se takto užívají dva sice různé, ale velmi podobné emotikony (čtvrtý emotikon je mírně odlišný od všech ostatních).¹⁷ V diskusí se v této funkci objevoval ještě zelený usmívající se obličej, ovšem spíše ojediněle (12):

(12) Zapečenou brokolici s bramborama 🍷 přemýšlela jsem jen nad štouchanýma bramborama, ale dnes máme trénink, tak ať je jídlo pořádné 🍷 u mě nápady jsou, dostala jsem novou kuchařku, jedu podle stránek 🍷 bo jsme jedli pořádku samé dokola, to už fakt nešlo...

¹⁷ Objevil se také příspěvek, v němž byly v členicí funkci užity tři různé emotikony: 😊, 😊, 🍷.

Emotikony se podílejí na pozitivním či negativním vyznění neutrálního textu. Např. v následujícím příspěvku je umístěn emotikon vyjadřující nespokojenost (koulení očima) po souvětí: *Mám 13 měsíční dítě ataky mixuju.*¹⁸ Svou nespokojenost, resp. vyšší míru nespokojenosti pisatelka vyjadřuje ještě dalším emotikonem, obličejem narážejícím do zdi. Oba zvolené emotikony jsou animované, což dodává celému příspěvku na dramatickosti, naléhavosti. Emotikony, společně se třemi tečkami v závěru příspěvku, jsou v tomto případě skutečně zásadními prostředky pro pochopení významu příspěvku. Bez nich by se jednalo o pouhé konstatování, o neutrální vyjádření (malému dítěti je třeba mixovat jídlo).¹⁹

(13) Mám 13 měsíční dítě ataky mixuju. 😞 Respektive maso+zeleninu a když přidám rýži, tak tu už ne. Já vůbec nevím, jak nenápadně zakomponovat větší kousky a postupně míň a míň mixovat. Třeba rohlík sní v pohodě, ale jak je to na lžičce... 🍴 😞

Dvojice různých, významově odlišných, až protikladných emotikonů jsou důležité pro pochopení významu i v dalším příspěvku, které by bez nich bylo rovněž pouhým neutrálním vyjádřením. První emotikon je animovaný, mění se barva obličeje z růžové na žlutou,²⁰ pisatelka jím vyjadřuje svůj stud, omlouvá se za to, že si nepřčetla celou diskusi, tedy se v jednom ze svých předchozích příspěvků ptá na něco, co již bylo zodpovězeno. Následuje další emotikon, běžný úsměv, jímž pisatelka zřejmě vyjadřuje, že přes její komunikační přešlap je diskuse nadále nekonfliktní, přátelská. Jistě jsou možné i další interpretace. Druhým z emotikonů může pisatelka dodat celému předchozímu textu, tj. včetně prvního emotikonu, ironické vyznění; konečně je možné uvažovat o tom, že druhým emotikonem je ironizován pouze předchozí emotikon. Na tomto příkladu se tedy ukazuje schopnost emotikonů vyjádřit na malém prostoru výraznou proměnu, resp. ironizaci emocí:

(14) Aha.. Asi jsem měla číst celou diskusi 😏😏

V následujícím příspěvku (15) se objevuje, mezi příspěvky pouze jednou užitý, emotikon střílející na obrazovku počítače. Byl užit v kombinaci s usmívajícím se emotikonem. Opět jde tedy o dvojici emotikonů s odlišným, ba protikladným významem. S ohledem na obsah napsaných slov se lze domnívat, že pisatelka emotikony vyjadřuje svou nespokojenost, smích je pravděpodobně ironický. Náležitěmu vyznění pak

18 Zde vzniká zřejmě vlivem rychlého, nekorigovaného psaní slovní hříčka *a taky / ataky*.

19 Naopak pozitivní vyznění dodávají kladné emotikony textu, jenž by bez nich byl rovněž textem neutrálním, pouhým konstatováním v tomto příkladě: Ok, „naliju“ to tam a uvidím... 😊 nechce se mi běžet pro jízku... 🚗

20 Žlutá barva obličeje je v emotikonech nejčastější, nejdéle užívaná, proto ji lze považovat za neutrální. V současné době se však situace výrazně mění, neboť se rozšiřuje repertoár emotikonů s různou barvou pleti; lze nalézt např. poučení o tom, že při užívání emotikonů lze rozlišovat následující barevné odstíny barvy kůže: light skin tone, medium-light skin tone, medium skin tone, medium-dark skin tone, dark skin tone (Emojipedia, n.d.).

výrazně napomáhá další (střílejší) emotikon, jímž je nespokojenost vyjádřena již zcela zřetelně:

(15) Mňám tortilu bych si taky dala, jenže to by mi chlap řekl že to není pořádné jídlo 🍷🍷🍷

Kromě funkce intenzifikační mohou mít emotikony i funkci opačnou, tedy svou přítomností zmírňují/oslabují obsah předcházejících slov, jako je tomu v následujícím příkladě (16), v němž pisatelka svůj příspěvek ukončila kladnými emotikony. Tato funkce je někdy nazývána také funkce mitigační (z angl. mitigation).

(16) Já peču z Hery, ale 13. prosince mě čeká extrakce všech moudráků a to se zřejmě promítne do výroby a konzumace cukroví 😊😊😊

Jedním z nejčastěji užívaných emotikonů (viz přílohu) je 🙌, který zobrazuje dnes velmi rozšířené gesto, totiž zdvižený palec vyjadřující úspěch, pochvalu či povzbuzení; kromě zdviženého palce je samozřejmě důležitý také úsměv. Tento emotikon je tedy možno chápat jednak jako náhradu gesta, jímž by pravděpodobně svůj text pisatel doplnil v rozhovoru tváří v tvář, jednak dodává textu pozitivní vyznění (zhruba ve smyslu *chválím tě, povedlo se ti to*), jako je tomu v příkladě (17):

(17) mnam to bych si dala

Některé emotikony vyjadřují totéž co slova bezprostředně předcházející, jejich užití lze chápat jako pleonastické (víceré vyjádření téhož) či intenzifikační. Příkladem jsou emotikony – obrázky čerta a srdíčka –, jež následují po slovech *čerti* a *miluju*. Ve druhém příspěvku se tento emotikon objevuje také na konci věty předchozí, resp. na začátku věty obsahující slovo *miluju*. Pisatelky jimi opakují či zvýrazňují obsah napsaných slov:

(18) To by mě fakt čerti vzaly. 🤖🤖

(19) Všichni si stěžují, že je tvrdé a nedá se jíst a přitom ho mají v puse a žužlaj ❤️ V tomhle vánoce miluju ❤️

V příspěvku (20) lze jako pleonasmus označit první slovo, *sakra*, a emotikon na konci věty, obličej s koulejícíma očima. Užití dvou prostředků se stejným či podobným významem, jež signalizují nespokojenost, nelibost, nesouhlas, údiv či překvapení, je zároveň opět výrazem intenzifikace:

(20) Sakra rizoto jsme měli minulý týden 😞

Výrazným prostředkem intenzifikace je opakování stejných či kombinování podobných emotikonů. Následující příspěvek (21) obsahuje slovo *bomba* a tři stejné emotikony (zdvžený palec). Opakované užití emotikonu lze opět chápat jednak jako pleonastické – samotné slovo *bomba* v tomto případě vyjadřuje obdiv, pochvalu –, jednak jako intenzifikační – hned trojí užití pochvalného emotikonu pisatelčin postoj výrazně zesiluje:

(21) Bomba 🙌🙌🙌

V příspěvku (22) se objevuje kombinace dvou podobných emotikonů, smějících se obličejů. Emotikony jsou opět polyfunkční. Jednak dodávají původně neutrálnímu textu pozitivní vyznění, jednak toto vyznění výrazně zesilují. Dvojice emotikonů signalizuje zřejmě výraznější či déle trvajícím (snad i proměnlivým) smích; intenzita smíchu je posílena také tím, že druhý z emotikonů je animovaný:

(22) mě zaujali makaronky 🍝😄

Emotikon s květinou se v diskusích tradičně užívá jako vyjádření poděkování. V příspěvku (23) se vyskytuje v kombinaci s dalšími dvěma emotikony. Všechny tři dohromady vyjadřují silně pozitivní vyznění celého příspěvku, závěrečné emotikony jsou společně s textem oceněním zveřejněného receptu, poděkováním za něj, poslední emotikon, mávající rukou, signalizuje přátelský vztah pisatelky s autorkou receptu. Účinek usmívajících se emotikonů zesiluje ještě užití citoslovce *cheche*.

(23) No prave, uz tes se me sbihaji sliny, cheche, a este s tim okureckovym salatkem, no mnamka! 🍷🍷🍷

Emotikon s mávající rukou lze užít v samotném úvodu příspěvku, tedy jako úvodní pozdrav, signál navázání kontaktu či při rozloučení. V obou případech může emotikon nahrazovat gesto, skutečné zamávání rukou, jehož by mohlo být užito v rozhovoru tváří v tvář. Tato užití ilustrují následující příspěvky.

(24) Ahoj 😊👋 Já na zakázky nikdy nepekla

(25) konečně slepeno (4kg) ,konecne jdu spat 😊😄👋

Význam emotikonu 😊 je ve zvoleném vzorku příkladů proměnlivý. Pisatelky jej užívají třeba tehdy, když chtějí vyjádřit vzájemné spojení. V příkladu (26) pisatelka radí, jak docílit správné konzistence čokoládové polevy. Jde o reakci na příspěvek, v němž si jiná pisatelka stěžuje, že se jí to nedaří. Emotikon vyjadřuje povzbuzení, zároveň může být opět polyfunkční, tedy může nahrazovat skutečný povzbuzující úsměv doplněný mrknutím oka, který by byl užít při komunikaci tváří v tvář.

(26) Podle mě důležité je to, aby se to ohřívalo pomalu, ve vodní lázni, aby to nezačalo vařit, to je celá sranda.. 😊

V příkladu (27) opět pisatelka poskytuje ostatním rady, doporučuje, čemu je třeba se vyhnout, vzápětí ale prezentuje vlastní zkušenost s tím, když se právě zmíněné skutečnosti někdo nevyhne. Pro tento případ hned nabízí řešení, po němž následuje emotikon 😊. Jeho význam je tedy v tomto případě zhruba: *i když uděláme chybu, poradíme si; všechno má své řešení*. Emotikon vyjadřuje zároveň zmíněné spojení, jeho význam lze vyjádřit zhruba ve smyslu *víme svoje, rozumíme si*.

(27) Ještě technická - většinou mi zbyde ta náplň, nesmí se jí dát moc - leze ven. Ale i když vyleze, tak se to obalí 😊

V příkladu (28) je emotikon 😊 užit jako třetí v pořadí. Pisatelka popisuje možná úskalí pečení většího množství cukroví na zakázku. Emotikon dodává jisté vyznění předchozím slovům, vyjadřuje pisatelčin odstup, nesouhlas. Vzápětí ale svá slova zmírňuje, užívá emotikon se zdviženým palcem, jímž (společně s napsanými slovy) naznačuje, že pečení na zakázku někomu naopak může vyhovovat. Emotikony jsou tedy pro pochopení významu textu důležité.

(28) Ahoj 😊👍 Já na zakázky nikdy nepekla, i když by si lidi objednali rádi, po tom co ochutnali 😊 Držím palce, ať Ti to jde od ruky a nezapomeň; neber si příliš zakázek, ať Tě to pořád baví a nestaneš se vystresovaným otrokem svého koníčku. Kamarádka peče kolem 70ti kil a peče už od listopadu, kilo směsi snad za 500, nevím jak letos. Beru to podle loňska. Většina zákszníků si bere kolem 2-4kil, odkupuje to zhruba 25 lidí. Vím jak peče po nocích, i když má třeba nemocný děti, peče i přes den, muž jí hlídá děti a pod. Podle mě fakt otročina 😊 Ale jí to za to stojí 😊👍

Pouze v jednom případě (29) se vyskytlo opakování pomrkávajícího emotikonu. Došlo k němu v závěru příspěvku, v němž pisatelka vyjadřuje svůj důrazný nesouhlas s používáním jistých ingrediencí, které pejorativně označuje *humus fialovej*. Po tomto označení následuje animovaný emotikon zobrazující zvracení (které však ze statické podoby emotikonu není zřetelné), tedy jde opět o pleonastické či intenzifikační užití emotikonu. Emotikon vyjadřuje zhruba totéž co slova bezprostředně předcházející, zároveň velmi zřetelně zobrazuje jisté zdravotní komplikace, které mohou dle pisatelky nastat při užití zmíněných ingrediencí. Dále se v příspěvku objevuje usmívající se emotikon s palcem vzhůru, a to po uvedení ingredience, již naopak pisatelka preferuje. Konečně užívá zmíněnou dvojici mrkajících emotikonů, v nichž opět odsuzuje užívání jistých ingrediencí. Emotikony zde tedy vyjadřují ironický úsměv, úsměv, jenž doprovází kritický, nesouhlasný text.

(29) Stela a Hera to je humus flalovej 🍌 másličko je másličko 🍌 už jen začátek receptu TUK NA PEČENÍ..stela a hera mi stačilo 😊😊

K významům užitých emotikonů lze souhrnně říci, že ve vybraném vzorku příspěvků byla velice výrazná jejich funkce členicí. Členicí funkce se významně uplatňuje také v úvodních a závěrečných částech příspěvku, tj. při úvodním pozdravu a rozloučení. Emotikony velmi často zesilují význam bezprostředně předcházejících slov. Emotikony mohou dále dodat původně neutrálnímu textu pozitivní, či negativní vyznění; v tomto smyslu jsou zásadními prostředky pro pochopení významu. Kombinace protikladných emotikonů může vyjadřovat rychle se měnící pisatelovy pocity, případně signalizovat ironické vyznění. Obecným rysem emotikonů je jejich polyfunkčnost.

8. ZÁVĚR

Analýza emotikonů se zaměřila postupně na jejich umístění v textu, opakování a kombinování a význam. Ve vybraném vzorku 100 příspěvků z neformální internetové diskuse, které obsahují alespoň dva emotikony, byly emotikony nejčastěji umísťovány na konci textu. Často se vyskytovaly v místech, v nichž by se ve spisovných textech vyskytovalo interpunkční znaménko. K opakování/kombinování emotikonů docházelo zhruba v každém třetím příspěvku. Repertoár opakujících se emotikonů byl omezený (6 z celkem 25). Kombinace emotikonů byly jedinečné, tj. v celém vzorku se nevyskytla stejná dvojice či trojice různých emotikonů. Při analýze významu emotikonů se ukázalo, že pro pisatele jsou především nezbytnými prostředky členicími. Další výrazná funkce emotikonů je intenzifikace. Nepostradatelné jsou emotikony tehdy, když původně neutrálnímu textu dodávají pozitivní, negativní či ironické vyznění. Pro emotikony je typická polyfunkčnost. Týž emotikon může mít např. funkci členicí, funkci intenzifikační a funkci udržování přátelského kontaktu.

Provedený výzkum, jenž navazuje na práce uvedené v části 3, ukázal, že užívání emotikonů v internetových diskusích tohoto typu je velmi běžné (příspěvky bez emotikonů se však vyskytují rovněž, viz pozn. 12). Výrazným rysem emotikonů je jejich ekonomičnost. Díky stále se zdokonalujícímu grafickému ztvárnění emotikonů jsou plně funkčními prostředky vyjadřování kladných i záporných pocitů, nálady měnící se během psaní příspěvku, pisatelových postojů k napsanému, proměnlivých výrazů obličeje, dále gestikulace, tj. především pohybů rukama, rameny a hlavou. Ve vybraném vzorku byly hojně užívány emotikony animované, které jsou v jinak statickém napsaném textu velmi nápadné a psaný text výrazně přibližují živému rozhovoru vedenému tváří v tvář.

Analýza byla provedena pouze na příkladech z internetových diskusí o vaření na serveru eMimino.cz. Získané poznatky tedy nelze jednoduše vztáhnout na jiný typ diskusí, např. na facebookové příspěvky, na příspěvky komentující politické či ekonomické články zpravodajských serverů apod., v nichž by se velmi pravděpodobně výrazně proměnil repertoár užívaných emotikonů. Obdobně zaměřený výzkum

v odlišných typech diskusí a následné srovnání s výzkumem prezentovaným v tomto článku by byly nepochybně přínosné. Užitečné by rovněž bylo aplikování jiné výzkumné metody na týž materiál, např. metody následného interview s pisatelkami internetových příspěvků (Neustupný, 1999).

Lucie Jílková pracuje v oddělení stylistiky a sociolingvistiky Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky. Studovala na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze obory obecná lingvistika, fonetika a maďarská filologie. Doktorské studium absolvovala tamtéž. Věnuje se stylistice, fonetice a elektronické komunikaci. V nedávné době autorsky přispěla do monografií *Stylistika mluvené a psané češtiny* a *Syntax mluvené češtiny*.

Kontakt: jilkova@ujc.cas.cz

POUŽITÁ LITERATURA

- Amaghlobeli, N. (2012). Linguistic features of typographic emoticons in SMS discourse. *Theory and Practice. Language Studies*, 2(2), 348–354.
- Azuma, J., & Ebner, M. (2008). A stylistic analysis of graphic emoticons: can they be candidates for a universal visual language of the future?. In: J. Luca, & E. R. Weippl (eds), *Proceeding of World Conference on Educational Media, Hypermedia and Telecommunications (ED-Media)* [online], 972–979.
- Čmejrková, S. (1999). Czech on the Network: Written or Spoken Interaction?. In B. Naumann (ed.), *Dialogue Analysis and the Mass Media*, Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 113–126.
- Čmejrková, S. (2006). E-čeština. In: M. Lišková (ed.), *Čeština doma a ve světě*, 1–4, 4–15.
- Derks, D., & Bos, A. E. R., von Grumbkow, J. (2007). Emoticons and social interaction on the Internet: the importance of social context. In: *Computers in Human Behavior*, 23, 842–849.
- Dresner, E., & Herring, S. C. (2010). Functions of the nonverbal in CMC: Emoticons and illocutionary force. *Communication Theory*, 20, 249–268.
- Ekman, P. (2015). *Odhalené emoce*. Jan Melvil Publishing.
- Fullwood, Ch., & Martino, O. I. (2007). Emoticons and Impression Formation. *Early Popular Visual Culture*, 19/7, 4–14.
- Hladká, Z. et al. (2005). *Čeština v současné soukromé korespondenci. Dopisy, e-mail, SMS*. Brno: Masarykova univerzita.
- Jandová, E. et al. (2006). *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Filosofická fakulta Ostravské univerzity.
- Kaderka, P. (2017): MULTIMODÁLNÍ KOMUNIKACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, & Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*.

- URL: [https://www.czechency.org/slovník/MULTIMODÁLNÍ KOMUNIKACE](https://www.czechency.org/slovník/MULTIMODÁLNÍ_KOMUNIKACE) (poslední přístup: 4. 9. 2020).
- Katsuno, H., & Yano, C. (2007). Kaomoji and expressivity in a Japanese housewives' chat room. In: B. Danet, & S. C. Herring (eds), *The Multilingual Internet: Language, Culture, and Communication Online*. Oxford: Oxford University Press, 278–300.
- Komrsková, Z. (2016). Komunikace prostřednictvím emotikonů. In: *Vícejazyčnost. Český, polský a německý jazyk, literatura a kultura v komparaci*. In: M. Veselka, D. Nowicka, N. Czemplik, & C. Neumann (eds), Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 17–29.
- Komrsková, Z. (2019). Užívání emotikonů v soukromé e-mailové komunikaci. *Jazykovědné aktuality*, LVI (1–2), 26–32.
- Krohn, F. (2004). A generational approach to using emoticons as non-verbal communication. *Journal of Technical Writing and Communication*, 43, 321–328.
- LeVine, P., & Scollon, R. (eds.) (2004). *Discourse and Technology: Multimodal Discourse Analysis*. Washington, D. C.: Georgetown University Press.
- Markman, K. M., & Oshima, S. (2007). *Pragmatic play? Some possible functions of English emoticons and Japanese kaomoji in computer-mediated discourse*. Presented at the Association of Internet Research Annual Conference 8.0: Let's play!
- Nábělková, M. (2013). Komunikačný obraz česko-slovenských lexikálních diferencí – svedectvo internetu. *Studia Academica Slovaca*, 42, 139–167.
- Neustupný, J. V. (1999). Následné (follow-up) interview. *Slovo a slovesnost*, 60, 13–18.
- Niševa, B. (2003). K jednomu zvláštnímu typu internacionalizmů – tzv. emotikony a akronymy. In: Z. Tichá – A. Rangelova (eds.), *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*, 220–228.
- Nová slova v češtině. Slovník neologismů* (2004). Kolektiv autorů. Praha: Academia.
- Nový akademický slovník cizích slov* (2007). Kolektiv autorů. Praha: Academia.
- Park, J., Baek, Y. M., & Cha, M., (2014): Cross-Cultural Comparison of Nonverbal Cues in Emoticons on Twitter: Evidence from Big Data Analysis. In: *Journal of Communication*, 64, 333–354.
- Provine, R. R., Spencer, R. J., & Mandell, D. L. (2007). Emotional expression online. Emoticons punctuate website text messages. *Journal of Language and Social Psychology*, 26 (3), 299–307.
- Thompson, D., & Filik, R. (2016). Sarcasm in Written Communication: Emoticons are Efficient Markers of Intention. *Journal of Computer-mediated Communication*, 21/2, 105–120.
- Witmer, D., & Katzman, S. L. (1997). On-line smiles: Does gender make a difference in the use of graphic accents?. *Journal of Computer-mediated Communication*, 2/4, dostupné elektronicky: <https://academic.oup.com/jcmc/article/2/4/JCMC244/4584347>.
- Wolf, A. (2000). Emotional expression online: Gender difference in emotion use. *Cyber Psychology & Behavior*, 3/5, 827–834.

Yus, F. (2011). *Cyberpragmatics. Internet-mediated communication i context*. John Benjamins Publishing Company.

Internetové zdroje:

- eMimino.cz (n.d.). *Vaříme, pečeme, konzervujeme*, datum vyhledání 18. 9. 2020, <https://www.emimino.cz/diskuse/varime-peceme-konzervujeme/>.
- Emojipedia (n.d.). *Emoji Modifier Sequence*, datum vyhledávání 18. 9. 2020, <https://emojipedia.org/emoji-modifier-sequence/>.
- Internetová jazyková příručka (n.d.). *Emotikon*, datum vyhledávání: 18. 9. 2020, <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=emotikon>.
- Nechybujte.cz (n.d.). *Internetový slovník současné češtiny*, datum vyhledávání 18. 9. 2020, <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/emotikon?>
- Newsbeat (n.d.). *Oxford Dictionaries Word of the Year is the tears of joy emoji*, datum vyhledání 18. 9. 2020, <http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/34840926/oxford-dictionaries-word-of-the-year-is-the-tears-of-joy-emoji>.
- Okoun (n.d.). *Čeština*, datum vyhledávání: 18. 9. 2020, <https://www.okoun.cz/boards/cestina?contextId=1710539>.
- Wikipedie (n.d.). *Smajlík*, datum vyhledání 18. 9. 2020, <https://cs.wikipedia.org/wiki/Smajlík>.
- Znaky na klávesnici (n.d.). *Emoji, neboli emodži*, datum vyhledání: 18. 9. 2020, <https://znakynaklavesnici.cz/emoji/>.

Příloha

Přehled všech užitých emotikonů. Zkratka AE znamená, že emotikon je animovaný (gif). Emotikony jsou řazeny podle frekvence.

typ emotikonu	počet	popis emotikonu
	55	usmívající se tvář zelené barvy, s viditelnými zuby
	39	usmívající se tvář, horní ret je v pohybu směrem nahoru a dolů, zdvihají se koutky úst, pohybuje se obočí (AE)
	31	usmívající se tvář
	25	usmívající se tvář s viditelnými zuby
	16	usmívající se tvář se zdviženým palcem
	15	usmívající se tvář, jedno oko pomrkává
	9	tvář se semknutými rty, její barva se mění ze žluté na tmavě růžovou (AE)
	8	usmívající se tvář s tleskajícími dlaněmi (AE)

typ emotikonu	počet	popis emotikonu
	8	usmívající se tvář s mávající rukou, ruka se přibližuje k hlavě a zase se od ní vzdaluje (AE)
	6	oči mrkají a pak jsou v sloup, pravý koutek úst se zvedá a klesá (AE)
	6	rozmrzelá tvář, o bradu je opřená ruka, ukazováček je v pohybu (AE)
	5	tvář s vykulenýma očima a vyplazeným jazykem
	5	usmívající se tvář, hlava se otáčí z jedné strany na druhou, ruce se pohybují nahoru a dolů (AE)
	5	zamračená tvář, obličej se otáčí do jedné strany a vrací se zpět, přitom se zdvihají ruce, především jejich horní část (krčení rameny) (AE)
	4	usmívající se tvář s květinou
	4	tvář narážející do zdi, když se zdi dotýká, usmívá se, když je vzdálena, mračí se (AE)
	3	červené srdce
	3	tvář se zbraní střílející na obrazovku počítače, zbraň se pohybuje vpřed a vzad (AE)
	3	tvář zavírající a otvírající ústa
	3	zamračená tvář s obočím
	2	tvář s vykulenýma očima
	2	obličej se k sobě přibližují a pak se od sebe oddalují, pravý rukama objímá levého, při kontaktu zavírají oči (AE)
	1	tvář čerta, ruka s vidlemi se zdvihá a klesá, rohy se zvětšují a zmenšují (AE)
	1	usmívající se tvář s tmavými brýlemi a vlasy, naklání se dolů a zase zpět, hýbe rukou, která má zdvižené krajní prsty (AE)
	1	tvář, která se střídavě směje a zvrací (AE)
	1	usmívající se tvář se slunečními brýlemi